

Herman van Bekkum (Greenpeace) 'Niet aan beginnen.'

Kopte Stad en Groen vorig jaar nog dat het woekerkruid *Fallopia* onuitroeibaar lijkt, nu gloort er hoop op succesvolle bestrijding. Die hoop heet *Aphalara itadori*, een Japanse bladvlo. In Britse proeven zijn al successen geboekt met de bladvlo als biologisch bestrijdingsmiddel tegen *Fallopia japonica*. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) beraadt zich nu op een Nederlandse bestrijdingspilot. De dienst wil dit jaar nog met een plan komen, zo laat men weten. Maar of de biologische bestrijding van *Fallopia* in Nederland van de grond komt, blijft onduidelijk.

Auteur: Paul van der Sneppen

Gaat een Japanse bladvlo Nederland redden van de *Fallopia*-woeker?

Proeven met biologische bestrijding van Japanse duizendknoop stemmen hoopvol

Op de redactie van Stad en Groen gaat een lijvig rapport rond uit de koker van het Britse Centre for Agriculture and Biosciences International (CABI). Het gaat om een risicoanalyse van de introductie van *Aphalara itadori* in de EU-lidstaten. Nadat het insect in het Verenigd Koninkrijk al is toegelaten als biologisch bestrijdingsmiddel tegen *Fallopia*, is door verschillende EU-lidstaten gevraagd om nader onderzoek. De EU-lidstaten willen onder andere meer weten over de risico's van introductie van de bladvlo op het vasteland.

Risico's

CABI heeft verschillende vervolgonderzoeken gedaan. Er is gekeken of de bladvlo ook op het vasteland een effectief bestrijdingsmiddel tegen *Fallopia* kan zijn. Daarnaast is nadrukkelijk gekeken naar de risico's.

Ook is in opdracht van de Nederlandse overheid onderzoek gedaan, specifiek toegespitst op de Nederlandse situatie. Uit laboratorium- en kooiproeven blijkt onder meer dat de bladvlo zeer specifiek gebonden lijkt aan de Japanse duizendknoop en twee nauw verwante soorten. In Nederland voorkomende verwante plantensoorten worden door *Aphalara itadori* met rust gelaten. Ze worden door de bladvlo niet aantrekkelijk gevonden voor de eileg.

Kwetsbaar

Goed nieuws dus, zo lijkt het, voor wie reikhalzend uitkijkt naar een effectieve bestrijdingsmethode voor *Fallopia*. Toch is het nog te vroeg om te juichen, denkt entomoloog Henk Vlug, voormalig onderzoeker aan het Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek (nu Plant Research International) in Wageningen. Vlug bestiert een zelfstandig adviesbureau, Insect Consultancy in Scherpenzeel. Volgens de entomoloog blijkt uit het CABI-onderzoek onder meer dat *Aphalara itadori* nog lang niet op het schild gehesen kan worden als de Nemesis van *Fallopia*. Het van oorsprong Japanse insect lijkt namelijk behoorlijk kwetsbaar in ons land. 'Na de introductie kan de populatie overwinteren onder de bast van dikke bomen. Of de populatie daarna nog groot genoeg is om de uitbreiding van de duizendknoop effectief te beteugelen, vraag ik mij af. Waarschijnlijk zal steeds opnieuw herintroductie moeten plaatsvinden.'

In de CABI-rapporten die over *Aphalara itadori* zijn gepubliceerd, wordt de bladvlo dan ook niet gepresenteerd als het ultieme bestrijdingsmiddel tegen *Fallopia*. Er wordt in dit verband steeds

gesproken over 'beteugeling' van de woekerplant. 'De verwachting is dat het insect een belangrijke rol kan spelen bij het effectief en kostenefficiënt beteugelen van de *Fallopia*-woeker', zo legt Wiebe Lammers van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) de uitkomsten van de verschillende onderzoeken uit.

Vaart

Wat opvalt aan die onderzoeken is dat het meest recente CABI-rapport, de risicoanalyse voor de Noord-Europese EU-lidstaten, al dateert van 2015. Het haalbaarheidsonderzoek dat is toegespitst op de Nederlandse situatie stamt zelfs al uit 2013. Er wordt dus bepaald geen vaart gemaakt met de biologische *Fallopia*-bestrijding in Nederland. Lammers, hoofd van het Team Invasieve Exoten van de NVWA, houdt zelfs nog een flinke slag om de arm als hem wordt gevraagd wanneer *Aphalara itadori* in Nederland wordt uitgezet. 'We willen graag een Nederlandse bestrijdingspilot starten, maar we moeten nog goed nadenken over de vraag of dat kan en hoe we dat moeten doen. We kunnen niet de Britse pilots één op één kopiëren. In het Verenigd Koninkrijk heeft men te maken met één soort duizendknoop, de Japanse. In Nederland komen daarnaast ook nog de Boheemse en Sachalinse duizendknoop voor. Dat vraagt toch om een andere aanpak. Daar zijn we nog niet uit.'

Effecten

De introductie van een exoot heeft dus behoorlijk wat voeten in de aarde. De betrokken autoriteiten gaan niet graag over één nacht ijs bij het welbewust introduceren van exoten. Gevreesd wordt dat het middel erger blijkt dan de kwaal. Het kan immers ook flink misgaan. In dat geval groeit de geïntroduceerde exoot zelf uit tot invasieve exoot, met niet alleen gewenste, maar ook ongewenste effecten op de inheemse flora en fauna. Maar de inhoudelijke voorbereiding is in dit geval niet het grootste obstakel, zo lijkt het. Er is immers al uitgebreid onderzoek gedaan naar zowel de haalbaarheid als de risico's van de bestrijdingsmethode. Alle onderzoeksresultaten geven aanleiding om ook in Nederland het licht op groen te zetten. 'Maar behalve met de inhoudelijke voorbereiding hebben we ook te maken met een proces dat zorgvuldig moet worden afgewikkeld', zegt Lammers.

Hindernis

De grootste te nemen hindernis is waarschijnlijk de stakeholderdialoog die voorafgaat aan de Nederlandse pilot met *Aphalara itadori* als bestrijdingsmiddel. Behalve als bestrijdingsmiddel tegen *Fallopia* is voor de bladvlo in ons land namelijk

'In het buitenland is biologische bestrijding met exoten al heel gebruikelijk'

ook een rol weggelegd als wegbereider in biologische onkruidbestrijding met exoten. 'Biologische bestrijding is in veel landen al heel gebruikelijk en succesvol. In Nederland is dat echter nog helemaal niet het geval', benadrukt Lammers.

Dat maakt de NVWA voorzichtig. De dienst lijkt ook al rekening te houden met enige maatschappelijke weerstand. Op de vraag uit welke hoek die weerstand dan zou moeten komen, kan of wil Lammers nog weinig zeggen. Op dit moment kan de NVWA niet eens concreet duiden welke stakeholders er precies bij de besluitvorming betrokken moeten worden. 'Er zijn commerciële varianten van *Fallopia* in Nederland in omloop. Dat betekent dat er vanuit dat belang stakeholders zijn. Het ministerie van Economische Zaken zal er ook het nodige over willen zeggen. En dan zijn er binnen de EU nog belanghebbenden waarmee afgestemd moet worden.'

Gevaren

Vooruitlopend op die maatschappelijke discussie rondom biologische onkruidbestrijding heeft Stad en Groen al voorzichtig een lijntje uitgegooid bij Greenpeace. Daar wordt subiet afwijzend gereageerd op het idee om een exotisch insect te introduceren bij wijze van biologisch bestrijdingsmiddel. Herman van Bekkem, campagneleider gevent en duurzame landbouw bij Greenpeace Nederland, ziet vooral gevaren: 'Wij zeggen in beginsel: niet doen. Het introduceren van uitheemse insecten is niet zonder risico. Voor je het weet, heb je een nieuwe plaag. De beste aanpak is volgens mij vaak maaien en afvoeren.'

Maar het blijft opmerkelijk dat de bemoedigende onderzoeksresultaten van CABI jarenlang bij de

5 min. leestijd

SPECIAL INVASIEVE EXOTEN

Henk Vluggen (Insect Consultancy): 'Eenmalige introductie van de bladvlo zou ontoereikend kunnen blijken.'

Herman van Bekkem

'Aphalara itadori kan een belangrijke rol spelen bij het beteugelen van de Fallopiawoeker'

NVWA in een lade zijn blijven liggen. De urgentie van *Fallopia*-bestrijding dringt zich steeds meer op. De gemeente Amersfoort ziet zich al genoodzaakt om miljoenen euro's te investeren in de bestrijding van de exoot. Rekenmeesters van de Utrechtse gemeente schatten de schade van *Fallopia*-woeker binnen hun gemeentegrenzen nu al op ruim een half miljard. Het gaat dan onder meer om schade aan wegen, bruggen en funderingen. Inmiddels staat er in totaal vier hectare aan Japanse duizendknoop in de gemeente. Bij gebrek aan andere effectieve bestrijdingsmiddelen gaat Amersfoort de plant nu te lijf met het omstreden middel glyphosaat, dat in de stengel van de plant wordt geïnjecteerd. Ze heeft daarvoor een ontheffing gekregen van het College Toelating Gewasbeschermingsmiddelen (CTGB).

Prioriteit

Ondertussen liggen bij de NVWA de CABI-rapporten stof te verzamelen. Lammers ontkent echter dat de vertraging van de biologische bestrijding met bladvlo iets te maken heeft met de

gevoeligheid van het onderwerp. 'We zijn simpelweg druk geweest met andere presserende zaken, waaronder nieuwe EU-regelgeving rondom exoten. *Fallopia*-bestrijding had even niet onze hoogste prioriteit.'

Daar lijkt nu verandering in te komen. De NVWA wil dit jaar nog met een plan komen voor een pilot. Maar voor zo'n pilot ook werkelijk uitgevoerd kan worden, moet eerst de stakeholderdialoog nog gevoerd worden. 'Of *Aphalara itadori* daadwerkelijk uitgezet wordt in Nederland, is dus nog lang geen uitgemaakte zaak', zegt Lammers. Toch verwacht hij wel dat ook in de EU steeds meer gekeken zal worden naar de voordelen van biologische bestrijding bij de aanpak van een aantal invasieve exoten.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7110